

שמות (246)

בְּתוֹךְ הַסּוּף וּתְקַחְהָּ . ונראה לפרש, דהנה כתב רש"י על פי הגמרא (סוטה יב:): אמתה, ידה, ונשתרכבה ידה אמות רבות, הרי שאעפ"י שבת פרעה ידעה את מדת ידה, שמן הנמנע לפשטה יותר מכפי מדתה, ושבושם אופן לא תשיג את התכה בידה, בכל זאת לא נמנעה מלשלוח את ידה להצילו, וסוף הדבר היה שידה השתרבבה והצילתו. זה שהפסוק בא ללמדנו, שאל ימנע אדם עצמו מלהציל את מי שזקוק להצלה, ואפילו שלפי ראות עיניו לא יעלה בידו להצילו בדרך הטבע, בכל זאת לא ישב בחיבוק ידים ואל יעמוד מנגד, אלא יעסוק בהצלה עד כמה שידו מגעת, ומשם ואילך תיעשה פעולת ההצלה בדרך נס, או היד תשתרבב, או התכה תקרב אליו, כי כך הוא טבע הנס שמופיע תמיד אחר שהאדם עשה את שלו, מה שביכולתו לעשות.

ספר "מטעמי שולחן ערוך"

והנה שני אנשים עבדים נצים (ביג)

פירש"י : דתן ואבירם הם שהותירו מן המן. יש לפרש כוונת רש"י שרוצה לומר ששורש פשעים אלו הכל אחד הוא, כי תחילת מריבה באה על ידי חסרון אמונה, שנדמה לו לאדם שחבירו לקח ממנו, ולו היה מאמין שאין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו (יומא לח:): לא היה רב עמו, והנה ירידת המן היתה לחזק האמונה, כדאיתא (במכילתא בשלח פ' ויסע פ"ג) על הפסוק **"וילקטו דבר יום ביומו"**, מי שיש לו מה לאכול היום ואומר מה אוכל למחר הרי זה מחוסר אמנה. נמצא כי מה שנצו ביניהם ומה שהותירו מן המן הכל ענין אחד היה: חסרון אמונה.

ספר "עלים לתרופה"

כל אדם בכל עת מסוגל לעלות לדרגות הגבוהות ביותר של נְעֻלָיִךְ מְעַל וְגֻלְיִךְ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמָּת קֹדֶשׁ הוּא (ג. ה)

אמר ה"חפץ חיים", כל אדם חייב לשאוף לעלות תמיד מעלה במדרגותיו הרוחניות, כסולם שראה יעקב בחלומו, המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ואל לו לאדם להשאר עומד במקומו אחד, מאחר ואם אינו עולה מעלה הוא יורד מטה. ברם מאידך לא יתכן לעוף, יש לעלות שלבים שלבים, מדרגה אחת לחברתה, הלוך יעלה, הלוך והתרומם. אומרים חז"ל היה עומד בחוץ לארץ יכוון כנגד ירושלים... היה עומד בירושלים יכוון כנגד בית המקדש... (ברכות ל), אך לא נאמר שאם היה עומד בחוץ לארץ יכוון כנגד בית המקדש, שכן היה בכך משום דילוג רב מדי, בעוד שכוונת הלב, השגת הקדושה, צריכה לבוא בהדרגה. יש להיות מוכן להתחיל במדרגה הנמוכה ביותר ולעבוד בסבלנות

מהותו של יהודי מעיקר יצירתו לעזור לזולתו וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (א.א)

אף על פי שמנאן בחייהן חזר ומנאן במיתתן להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים..... (רש"י). צריך להבין, למה נמשלו ישראל לכוכבים, הלא אין להם אור עצמי וכל כוחם הוא מהשמש, לכאורה מתאים היה להשוותם לשמש שמאירה את העולם מעצמה? יש לומר: כל מה שברא הקב"ה בעולמו נברא מראש לתכליתו. השמש מאירה ביום ומחממת את העולם ומבשילה את הפירות. זו מטרתה ולתכלית זו נבראה. כך גם הלבנה, מאירה את הלילה ומועילה לגידולם של אחרים. שונים הם הכוכבים שלא נבראו בתחילת הבריאה לתכלית זו וכל תפקידם בצבא השמים הוא רק מחממת שהקב"ה מיעט את הלבנה ונתן לה את הכוכבים כדי להפיס את דעתה. א"כ כל תכליתם ומציאותם היא רק כדי לפייס את הלבנה. לזה התכוון המדרש שכלל ישראל נמשלו לכוכבים, כשם שהכוכבים כל מציאותם ומהותם לפייס את זולתם, כך יצירת כל האדם הוא לפייס את דעתו של הזולת, להיות לו לעזר כזו שכל כולו מסור לו לגמרי.

ספר "לתתך עליון"

וַיְהִי כִּי יֵרְאוּ הַמַּיִלִדֹת אֶת הָאֱלֹקִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים (א. כא)

רבי אליהו לאפיאן זצ"ל לומד מפסוק זה יסוד מוסרי גדול: בני אדם מוקירים ומעריכים אדם שהציל רבבות נפשות מישראל, ואם מאן דהו יתעניין וישאל עליו האם הוא ירא שמים, יביטו בו בתמהון, וכי למאי נפקא מינה? במה מעלה או מורידה מידת יראת השמים של המציל נפשות, והרי בפועל הוא הציל רבבות נפשות מישראל. אבל המתבונן בתורה רואה שאין הדבר כן. כאשר התורה באה לשבח את המילדות, אין היא מציינת את הצלת נפשות הילדים, אלא **"ותיראן המילדות את האלוקים"**, היינו הצלת הילדים לא נבעה מתוך רחמנות טבעית גרידא, אלא כל מה ש"לא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים" היה רק משום **"ותיראן המילדות את האלוקים"**, אף שכרן לא ניתן להן אלא אך ורק בשל יראת השמים שליוותה את מעשיהן, כפי שמדגישה התורה: **"וַיְהִי כִּי יֵרְאוּ הַמַּיִלִדֹת אֶת הָאֱלֹקִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים"**. משמע שלולי יראת שמים שהיתה במעשיהן לא היו זוכות לשכר נשגב זה.

רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

וַתֵּרָא אֶת הַתִּבָּה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֲמָתָהּ וּתְקַחְהָּ (ב.ה)

יש להבין מה באות המלים **"וַתִּשְׁלַח אֶת אֲמָתָהּ"** ללמדנו, הלא לכאורה היה די לומר **"וַתֵּרָא אֶת הַתִּבָּה"**

ממדרגה למדרגה, דבר זה בכחו של כל איש ואיש לעשותו. לפיכך מרמזת התורה אל תאמר שיכול היית להגיע למדרגה נשאה יותר. אלמלי היית נועל נעליו של פלוני, אלמלי עמדת במקומו של פלוני, או היית נתון בתנאיו, "שֶׁל נְעֻלָּיִךְ" ! גם כשאתה מהלך יחף יכול אתה להתחיל לעלות ממדרגה אחת לחברתה "פִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו", מקום בו הנך בשעה זו, המדרגה בה הנך נמצא ברגע זה "אַדְמַת קֶרֶשׁ הוּא", בידך להפכו לאדמה קדושה, אל תחכה לזמנים אחרים, אינך זקוק כלל לנעלים כדי לחפש מקומות אחרים, "אֵין לְהַקְדֵשׁ אֵלָּא מְקוֹמוֹ וְשַׁעֲתוֹ" (ערכין כד).

ספר אוצרות התורה בשם ה"חפץ חיים

משה לא רצה להביט לעתיד

"ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלוקים" (ג.י) על דרך הרמז פירש רבי יחיאל מאוסטרובצא פסוק זה כך: דרך העולם שכשבאה על אדם צרה הוא ניגש לצדיק ומבקש ממנו להתפלל עליו, והנה לצדיק יש את הכח לראות גם את העתיד, והוא רואה בברור שבאמת צרה זו אינה צרה אלא טמונה בה טובה עבור אותו יהודי. כך הורונו חז"ל (פסחים נ:): לא כעולם הזה העולם הבא, העולם הזה על בשורות טובות אומר "ברוך הטוב והמטיב" ועל בשורות רעות אומר "ברוך דיין האמת" לעולם הבא כלו "הטוב והמטיב" כי לעתיד לבוא בעולם הבא יתברר שכל הדברים הלא נעימים שקרו לנו כאן בעולם הזה כולם לטובתנו אם כן כאשר יביט הצדיק לעתיד יראה שאין כאן צרה כלל הכל לטובה, וממילא אין על מה להתפלל עבור אותו יהודי, לכן "ויסתר משה פניו" הוא לא רצה להביט לעתיד, מדוע "כי ירא מהביט אל האלוקים", אם הוא יביט לעתיד יראה שאין זה צרה כלל ואז לא יתפלל, אמר משה: רבונו של עולם אינני חפץ להביט לעתיד, עכשו כואב להם, אנא ממך הוצא אותם מיד. **ספר "ומתוך האור"**

וְשָׁמְעוּ לְקֶלֶךָ (ג.יח)

יש להבין מדוע נקטה התורה לשון זה של "וְשָׁמְעוּ לְקֶלֶךָ", ולא "לדיבורך", וכדומה? אומר על כך ה"אור החיים הקדוש": בא הכתוב לומר שבני ישראל יאמינו לדברי משה באמונת אומן, בלא שום השתדלות או שכנוע והסברים. אם היה נאמר "ושמעו לדבריך" או "ושמעו אליך", היה יכול להשתמע מכך כי השתכנעו מהדברים עצמם או מהדובר שאמרם. כאשר אדם שומע דברים מחבירו, ותוכן הדברים מתיישב על לבו בתוספת דרישה וחקירה ומחשבה עצמית של הדברים, הרי מערב הוא את שכלו ומחשבתו בכך. לכן הדגישה התורה "וְשָׁמְעוּ לְקֶלֶךָ", מזה משמע שישמעו לדברים מתוך אמונה שלימה ופשוטה ולא מתוך הסבר ושכנוע שהרי השומע "קול" מחבירו, אינו יכול להוסיף יותר ממה ששמע. **רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"**

הלכה: כיסוי הפת בהבדלה

סעודת מלוה מלכה המוכנה על השולחן האם לכסות הפת בשעת הבדלה. כתוב בשו"ע (או"ח סימן רצ"ט ס"ט) אם רוצה לסעוד תיכף להבדלה צריך שלא יביא לחם לשולחן ואם הביא, פורס עליו מפה ומכסה בו... ודן בזה ה"באר משה" חלק ו' סימן ס"ג וכתב: הט"ז סק"ח מתקשה לדעת למה צריך לכסות והלא אסור לאכול מהפת עד אחר הבדלה? בשלמא בקידוש ראוי לקדש על הפת ואין קידוש אלא במקום סעודה, והמקדש על היין ראוי לכסות את הפת שלא יראה בושתו, שמוקדם לפסוק ומקדש על היין המאוחר, מה שאין כן בהבדלה? ותירץ דזהו גופא בושת שאין לו לפת מעלה שיש לייין ע"כ. וצ"ב למה בברכת מילה כשמברכים על היין לא יכסו את הפת, וכמו"כ בפדיון הבן, או בברכת אירוסין ונישואין, י"ל דהתם הברכה על היין הוא רק מנהג, ואין בזה בושת לפת. **ספר עלינו לשבח חלק ד' דף חשלא**

פתגם: היין נכנס אל הבטן ועולה אל הראש, העצבים נכנסים אל הראש ויורדים אל הבטן. **ספר "שמחלה"**

חקירה: מצוות שהזמן גרמן נשים פטורות: פטורה משום שהזמן גרמן, מפני שמשועבדות לבעלה וא"א להגביל לה את זמן המצוה (סיבה), או שיש טעם מיוחד לכל מצוה שהאשה פטורה, ולא משום שהזמן גרמן (סימן)

סיפור פסוק מפורש: עם הארץ הבדיל במוצאי שבת על הכוס וכשהגיע לבשמים בירך "שהכל". כאשר ניסו הנוכחים להעמידו על טעותו, נענה ואמר להם: הרי פסוק מפורש הוא בסידור: "שהקול יפה לבשמים". **ספר "חוד וחלק" חלק ב' (נו)**

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, מיכאל צירלי בן ג'ולייט אסתר, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'יות בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, רבקה בת ליוה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה.

